ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۋدى جانە ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتەيىك

ومىرشەڭدىك قاۋلادى ــــ ەسىك اشۋ اياق الىسى تەزدەدى

وڭتۇستىك شينجياڭعا ساپار ③

گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ٴتىلشىسى ٴرايىدا

ينتالا كەرىم موتوتسيكلمەن اۋىلداعى كاسىپ باقشاسىنا جۇمىسقا باردى، ماۋلەن ابەي ٴىس ٴبىتىرۋ ٴۇشىن پويەزبەن ۇرىمجىگە جول الدى، ما حاييىڭ ينتەرنەت ارقىلى ىشكى وڭىرلەردەگى ساۋداگەرلەرمەن جەمىس ـ جيدەك، كوكونىس ساۋداسىن كەڭەستى... وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ ۇلان ـ بايتاق دالاسى تاڭعى كۇن نۇرىنا شومىلىپ، ادامدار ٴبىر كۇندىك قاربالاستىعىن باستادى.

بۇگىندە وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ ٴار جەرىنەن جۇمىس قاربالاستىعىن كورىپ، وسى جەردە تۋىلعان وزگەرىستەرگە تاڭ قالاسىڭ. گۇلدەنگەن، جاراسىمدى قالا، اۋىلدار، ساۋداسى كۇسەت بازارلار، قولايلى دا ٴونىمدى ساپارلار... بارلىق جەردە تىرشىلىكتىڭ جالىندى لەبى ەسەدى. ومىرشەڭدىك پەن تەبىرەنىسكە تولى وسى كارتينالاردى كورىپ، وڭتۇستىك شينجياڭدى شەت ـ شالعاي، تۇيىق، دامىماي كەنجە قالعان ٴوڭىر دەپ ەش ويلامايسىڭ.

قاتىناس قولايلى بولدى

9 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى تاڭ جارىعى بىلىنىسىمەن، شوفەر تايىرجان تۇرداحۇن قاشقار قالاسىنداعى جۇك تيەۋ تۇيىنىنە كەلدى، سونىڭ الدىنداعى كەشتە حوتان قالاسىنان كەلسە دە، ونىڭ جۇزىنەن ەشقانداي شارشاپ ـ شالدىققاندىقتىڭ بەلگىسى بىلىنبەيدى.

”جوعارى قارقىندى تاس جولدا ىڭىلداپ ٴان ايتىپ وتىرىپ جەتىپ الاسىڭ. شارشاساڭ جول ـ جونەكەي قىزمەت وتەۋ اۋماعىندا دەمالۋعا بولادى. قازىر شارت ـ جاعداي، راسىندا، جاقسى، ٴبىر اپتادا بىرنەشە رەت قاتىنايمىن، كۇش ـ قايراتىم تاسىپ تۇرادى“، ـ دەدى تايىرجان.

تايىرجاننىڭ قاشقار قالاسى مەن حوتان قالاسى اراسىندا كولىك جۇرگىزگەنىنە ٴبىرتالاي جىل بولدى. ول تىلشىگە مىنانى ايتتى: بۇرىن جول ناشار ەدى، قاشقار قالاسىنان حوتان قالاسىنا دەيىنگى 500 نەشە كيلومەتر جولدى 10 نەشە ساعات باساسىڭ. اندا ـ ساندا موتوتسيكل، ەلەكتروسيكل ەمەلەكەت تاس جولىنا شىعىپ الادى دا، جول بويى كىبىرتىكتەپ جىلدامدىقتى باياۋلاتىپ جۇرۋگە تۋرا كەلەدى.

2019 ـ جىلى 7 ـ ايدا قاشقار ـ قاعىلىق ـ قاراقاش جوعارى قارقىندى تاس جولىندا كولىك قاتىناپ، حوتان ايماعىنان سىرتقا جالعاساتىن جوعارى قارقىندى تاس جول بولماۋ تاريحى اياقتالدى. سونىمەن بىرگە حوتان ايماعىندا سوڭعى جىلداردا اۋەجاي قۇرىلىستارى جەدەل ىلگەرىلەتىلىپ، اۋە جولى تورى بارعان سايىن جيىلەي ٴتۇستى. حوتان ـ چارقىلىق تەمىر جولىندا پويەز قاتىناعان سوڭ، وڭتۇستىك شينجياڭ تەمىر جولى تولىق اينالما لەنيا قالىپتاستىرادى، ادامداردىڭ نازارىندا ”قيىرشەت“ دەپ قارالعان حوتاندا ”قۇلاشىن كەڭ جايعان“ قاتىناس ارنىسى قالىپتاسىپ كەلەدى.

ٴتىلشى حوتاننىڭ شىعىس قالا ماڭى رايونى جولاۋشى تاسىمال بەكەتىندە كەريا اۋدانىنا باراتىن كىرە كولىككە وتىرعاندا، شىپاگەرگە كورىنىپ بولىپ قايتىپ بارا جاتقان كەريا اۋدانى اچچان اۋىلى اچچان قىستاعىنىڭ تۇرعىنى تۇردى قۇربانعا جولىعىپ قالدى. جول بويى تۇردى اۋىلىنداعى وزگەرىستەردى قۋانا اڭگىمەلەدى.

تۇردى: ”اچچان قىستاعى اۋدان قالاشىعىنان 60 كيلومەتر شالعايدا، بۇرىن جولدىڭ ٴبارى ويلى ـ شۇڭقىر، ٴبىر جەرگە بارۋدىڭ ٴوزى اۋرەشىلىك بولاتىن. قازىر قىستاقتا كىرە كولىكتەرى، اۋداندا جولاۋشى اۆتوبۋزدارى بار، حوتان قالاسىندا پويەز دە، ۇشاق تا بار. ساپارعا شىعۋ قولايلى بولدى، كورگەن ـ بىلگەندەرىمىز دە كوبەيە ٴتۇستى. تاياۋدا ايەلىم ەكەۋمىز بالامىزدى بولاشاقتا ايگىلى داشۋەدەن وقىتۋ ٴۇشىن، ورتا مەكتەپتى حوتان قالاسىندا وقىتۋدى اقىلداستىق“ دەدى.

ەسىكتەن اتتاپ شىقساڭ اسفالت جول، كەز كەلگەن جەردە جولاۋشى اۆتوبۋزىنا وتىرا الاسىڭ، الىسقا ساپارعا شىقساڭ جوعارى قارقىندى تاس جولمەن جۇرەسىڭ، شينجياڭنان ٴار ٴتۇرلى قاتىناس قۇرالدارىمەن شىعا الاسىڭ. وڭتۇستىك شينجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستاعى ٴار ۇلت بۇقاراسى ەسەك اربامەن وتىرۋدان وسى زامانعى قاتىناس قۇرالدارىمەن جول جۇرگەنگە دەيىن، تۇرمىستارىندا وراسان زور وزگەرىستەر تۋىلدى.

قاتىناستىڭ قولايلىلىعى ۋاقىت پەن كەڭىستىك جاعىنداعى سىرتقى دۇنيەمەن ارالىقتى جاقىنداتىپ قانا قويماي، اسىرەسە، كەشەگى ”قيىرشەت“ دەپ قارالعان جەردى ەسىك اشۋدىڭ قاقپاسىنا اينالدىردى. قاقپالار ايقارا اشىلىپ، شەكسىز ومىرشەڭدىك ادام اعىنىندا، زات اعىنىندا، ينفورماتسيا اعىنىندا تولىق جارىققا شىقتى.

زات اينالىمى ىركىلىسسىزدەندى

9 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنى ساعات 20 شاماسىندا ٴپايىزاۋات اۋدانىنداعى باتىس ٴوڭىر جەمىس ـ جيدەك شارۋاشىلىعى شەكتى سەرىكتەستىگىندە ٴتىلشى 9 جۇمىسشىنىڭ توڭازىتقىش قويمادان شىنەيدى الىپ سۇيىق تىزبەكتى كولىككە تيەپ جاتقانىن كوردى.

وسى سەرىكتەستىكتىڭ باس ديرەكتورى ۋاڭ شين بىلاي دەپ تانىستىردى: 8 ـ ايدىڭ باسىنان باستاپ، شىنەي تيەلگەن 43 سۇيىق تىزبەكتى كولىك وسى ارادان شينجياڭنىڭ سىرتىنا جونەلتىلدى، مىنا زات تيەلىپ جاتقانى بيىلعى ەڭ سوڭعى كولىك، جاڭشاعا بارادى.

زات اينالىمى ىركىلىسسىزدەندىرىلگەندىكتەن، شينجياڭنىڭ ەرەكشە اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى ىشكى وڭىرلەردەگى قالالارعا ساتىلىپ قانا قويماي، شەتەلدەرگە دە شىعارىلدى.

9 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى وڭتۇستىك شينجياڭداعى شوعىرلى جينالىپ، شوعىرلى تاسىمالدايتىن زات تاسىمال كەزەكشى پويەزىنىڭ قاتىناعانىنا ٴبىر جىل تولدى. زات تاسىمال كەزەكشى پويەزى 9 مەملەكەتتىڭ 17 قالاسىنا بارادى، بيىل وڭتۇستىك شينجياڭنان جاڭعاق، ورىك توسابى، جەمىس شىرىنى سياقتى 40 مىڭ 300 تونىنا زات كەزەكشى پويەزبەن شەتەلدەرگە جەتكىزىلدى. ەشكىم بىلمەيتىن ەرەكشە اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى ۇشاقپەن، پويەزبەن جەر ـ جەرگە جەتكىزىلدى ٴارى وڭتۇستىك شينجياڭ شارۋالارىن زات اينالىمى ىركىلىسسىزدىگىنىڭ پايداسىنا كەنەلتتى.

9 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى تۇستە ادىل توحتى جايىشىلىقتاعىداي كولىگىنە جەدەل جولداماداردى تولتىرىپ قىستاققا ورالدى. ول تۇراتىن جاڭا اۋات اۋىلىنىڭ جاڭا اۋات قىستاعى ــ ٴۇشتۇرپان اۋدانىنىڭ شەكاراداعى قىستاعى، تاۋ بوكتەرىنە ورنالاسقان، اۋدان قالاشىعىنان 90 كيلومەتردەي شالعايدا.

”ورتا مەكتەپ بىتىرگەن سوڭ قايتىپ كەلىپ مال باعىپ، شەكارا كۇزەتتىم. حاباردان ەلەكتروندى ساۋدا ارقىلى بايۋعا بولاتىنىن كورىپ، سىناپ كورگىم كەلدى“. ادىل 2018 ـ جىلى قىستاقتىڭ قولداۋىمەن ەلەكتروندى ساۋدا قىزمەت وتەۋ ٴتۇيىنىن اشىپ، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ قويلارىن ساتۋىنا جانە ينتەرنەتتەن زات الۋىنا كومەكتەسكەنىن ايتتى.

ەلەكتروندى ساۋدا قىزمەت وتەۋ تۇيىنىنە بارعانىم سول ەدى، قىستاق تۇرعىنى سامەت يۇنۇس كەلدى. ول جەدەل جولدامانى اشىپ، زەردەلى قول تەلەفوندى الىپ شىعىپ: ”قىستاقتا باعىمشىلىق سەلبەستىك كووپەراتيۆى قۇرىلىپ، ٴبىزدىڭ ينتەرنەتتە اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن ساتۋىمىزعا كومەكتەسىپ وتىر. مەن دە قول تەلەفون ارقىلى تىكە تاراتۋدا، ينتەرنەتتە باعىمشىلىق تەحنيكاسىن ۇيرەنبەكشىمىن“ دەدى.

ونەركاسىپ ونىمدەرى اۋىلدارعا جەتكىزىلدى، اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرى قالالارعا كىرگىزىلدى، جەدەل جولداما زات جەتكىزۋ كاسىبىنىڭ ”ەڭ سوڭعى ٴبىر كيلومەترى“ اشىلىپ، وڭتۇستىك شينجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستاعى ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ سىرتقى دۇنيەمەن ارالىعىن جاقىنداتتى. زاتتار كەدەرگىسىز كىرگىزىلدى ـ شىعارىلدى، ينفورماتسيا تولىق جەتكىزىلدى، بارعان سايىن مولايا تۇسكەن ينفورماتسيا اعىنىندا وڭتۇستىك شينجياڭدىقتاردىڭ كوزقاراسىندا بۇرىلىس بولدى، كوز اياسى كەڭەيدى.

قارجى قوسۋ ورتاسى جاقساردى

”راسىمياتى بولدى ما؟ وسىمەن ٴبىتتى مە؟“. 9 ـ ايدىڭ 13 ـ كۇنى اقسۋ قالالىق ۇكىمەتتىك قىزمەت وتەۋ جانە الەۋمەتتىك بايلىق ساۋدا ورتالىعىنىڭ ونەركاسىپ ـ ساۋدا بويىنشا تىركەۋگە قىزمەت وتەۋ تەرەزەلىگىنىڭ الدىندا، كاسىپورىندى ونەركاسىپ ـ ساۋدا بويىنشا تىركەتىپ بولعان 90 ـ جىلداردىڭ تۇلەگى، شارۋاشىلىق قۇرۋشى جاس فان چاۋ راسىميات جۇمىستارىنىڭ جىلدام بىتەلگەنىنە تاڭ قالدى.

”كاسىپورىندارعا قاتىستى ىستەردى راسىمدەۋ تارتىپتەرى كۇردەلى، بۇرىندارى قالاي بولعان كۇندە دە جارتى جىل كەتەتىن. بىلتىر اقسۋدىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىنىڭ ەرەكشە جاقسى ەكەنىن ەستىگەم، قارجى قوسقان سوڭ وي ٴورىسىم كەڭەيگەندەي بولدى“. كۇشار قالاسىنا ەندى عانا ىرگە تەپكەن شينجياڭ چيڭرۇن جيىلان بيوتەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ باس ديرەكتورى چين يەشا كاسىپورىندى تىركەۋگە الدىرعانان نىسانىنىڭ جۇمىس باستاعانىنا دەيىن نەبارى 80 كۇن ۋاقىت كەتكەنىن، ونىڭ ۇستىنە ٴبىر كادىردىڭ قاداعالاپ سايكەستىرىپ، راسىمدەۋگە كومەكتەسكەنىن، وكىلەتتى ىستەپ بەرگەنىن، ”كۇتۋشى ۇلگىسىندە“ قىزمەت وتەگەنىن ايتتى.

اقسۋدىڭ ساياساتى ەڭ ۇتىمدى، وزىندىك قۇنى ەڭ تومەن، قىزمەت وتەۋى ەڭ جاقسى، ٴىس جۇرگىزۋى ەڭ تەز ”ٴتورت ەڭ“ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى كوپتەگەن قارجى قوسۋشىلاردى وسى جەردە ىرگە تەبۋگە تارتتى. بيىلعى الدىڭعى 8 ايدا اقسۋ ايماعىندا 27 مىڭ 800 بازار تۇلعاسى جاڭادان قوسىلدى.

تاماشا شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى كاسىپورىندارعا ٴتيىمدى زور دامۋ كەڭىستىگىن اكەلدى. 9 ـ ايدىڭ 16 ـ كۇنى ٴتىلشى قاشقار ەكونوميكالىق اشۋ رايونىنداعى شىنجىن كاسىپ باقشاسىنداعى ٴبىر كيىم ـ كەشەك سەرىكتەستىگىنىڭ ٴوندىرىس سەحىنا بارعاندا، جۇمىسشىلار شىنجىنعا جونەلتىلەتىن مەكتەپ كيىمدەرىن قاۋىرت تىگىپ جاتىر ەكەن. وسى سەرىكتەستىكتىڭ جاۋاپتىسى لي حۇيجىن قاتتى قاربالاس ەكەن، ول: ”قاربالاس بولعان جاقسى، قاربالاستىق ساۋدانىڭ كۇسەتتىگىن كورسەتەدى“ دەدى كۇلىپ.

قاشقاردىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونىنداعى ماڭىزدى ٴتۇيىن جانە جۇڭگو ـ پاكيستان ەكونوميكالىق ٴدالىزىنىڭ باستالۋ ٴتۇيىنى رەتىندەگى رولى كۇن سايىن كورىنەكتىلەنۋدە. 2015 ـ جىلى لي حۇيجىن وسى ”كومەسكى كۇشى بار جارىناعا“ كوز تىگىپ، نىسان الا كەلدى. ”العاش كەلگەندە، بۇل جەردە ون نەشە كاسىپورىن بار بولاتىن، قازىر ٴجۇزدىڭ ۇستىنە شىقتى. ەڭ ۇلكەن وزگەرىس مەنىڭ قىزمەتكەرلەرىمدە، العاشىندا ٴبىر سەحتاعى 300 قىزمەتكەر ٴبىر ايدا 10 مىڭ كيىمدى تىگە المايتىن، قازىر ٴبىر ايدا 100 مىڭ كيىم تىگە الادى. ولار ۇيرەنۋگە پەيىل، قايراتى مىعىم، كاسىپورىندى ۇلعايتىپ، قۋاتتاندىرۋ بەكىمدى نىعايتتى“، ـ دەدى لي حۇيجىن.

شىنجىن كاسىپ باقشاسىمەن ىرگەلەس ورنالاسقان قاشقار امبەباپ قورعامالى باجى اۋماعىندا، قاشقار جۇڭچۋڭ حالقارالىق زات تاسىمال وكىلەتتى شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ باس ديرەكتورى سۇن يۇيلين سوناۋ ەركەشتام شەكارا وتكەلىندەگى زات تاسىمال شوفەرىمەن تەلەفوندا سويلەسىپ جاتتى.

2018 ـ جىلى امبەباپ قورعامالى باجى اۋماعىنا كىرگەنىنەن كەيىن، سۇن يۇيلين زات تاپسىرۋ ۋاقىتىنىڭ ۇزدىكسىز قىسقارا تۇسكەنىن ايقىن سەزىندى: ”بۇرىن يمپورت ـ ەكسپورت ەتىلگەن زاتتار شەكارا وتكەلىنە كەلگەندە ٴتۇسىرىلىپ، تەكسەرۋ ـ كارانتيندەن وتكەن سوڭ تاعى اۆتوموبيلگە تيەلىپ كەدەننەن وتكىزىلەتىن. قازىر زات كەدەننەن وتكەننەن كەيىن امبەباپ قورعامالى باجى اۋماعىنا ىركىلىسسىز جەتكىزىلەدى، ۋاقىت، ادام كۇشى مەن قازىنا كۇشى ۇنەمدەلدى“.

ومىرشەڭدىك ەسىك اشۋدان كەلەدى. كىشكەنەسى ادامداردىڭ كۇندەلىكتى تۇرمىسىنان ۇلكەنى ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋعا دەيىن، وڭتۇستىك شينجياڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسى ەسىك اشۋ مەن ومىرشەڭدىك كۇش اكەلگەن جاڭا وراي مەن جاڭا تۇرمىستىڭ يگىلىگىن كورۋدە.

قاتىناستىڭ ىركىلىسسىزدىگىنەن زات اينالىمى ينفورماتسياسىنىڭ ىركىلىسسىزدىگىنە، ودان ارى شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىنىڭ ىركىلىسسىزدىگىنە دەيىن، ومىرشەڭدىگى جالىن اتقان وڭتۇستىك شينجياڭ ۇمىتكە تولى جاڭا ورىسكە قادام تاستاۋدا.

(باسى 4 ـ بەتتە)

مۇمكىندىگى شەكتەۋلى جانداردى تومەنگى شەكتەن تۇسىرمەي قامتاماسىز ەتكەندە عانا، مۇمكىندىگى بارلاردىڭ قولىن بوساتۋعا بولادى. قاراقاش اۋداندىق حالىق ىستەرى مەكەمەسىنىڭ باستىعى ازەز ابدىرەشيت اۋىر كەدەي اۋداندارداعى زەينەتكەرلىك قىزمەتتىن ىستەۋ ماقساتتارىنىڭ ٴبىرى ەڭبەككۇشتەردى ازات ەتۋ دەپ قارايدى. قازىر قاراقاش اۋدانى اۋدان ورتالىعىندا قارتتار ٴۇيى، اۋىل ـ قالاشىقتا اۋىل ـ قىستاق باقىت اۋلاسى، قىستاقتا قارتتاردى اماناتتاپ باعۋ ورنى بار 3 دارەجەلى زەينەتكەرلىك جۇيەسىن قالىپتاستىرۋ ۇستىندە، بۇل قارتتاردىڭ ۇيلەرىندەگى ەڭبەككۇشتەردىڭ الاڭسىز، بار كۇشىمەن كىرىستەرىن ارتتىرۋىنا مۇمكىندىك بەرە الادى.

مەكتەپكە دەيىنگى تاربيە

”بالاباقشاعا تۇسە الۋدان“ ”جاقسى بالاباقشاعا تۇسۋگە“ دەيىن

2 جىلدىڭ الدىندا العاش رەت ۇلىن ەرتىپ لىدۋدۋ نانحۋ شينشجي بالاباقشاسىنا بارىپ اسەر العان ٴسات ٴۇرىمجى قالاسى شۇيموگوۋ رايونىندا تۇراتىن مي زايىپتىڭ انىق ەسىندە. تۇسكە دەيىن بالاسى شات ـ شادىمان ورتادا قۋانىشقا شومىپ، كەتەر كەزدە الۋان بوياۋلى 3 قاباتتى عيماراتتى نۇسقاپ تۇرىپ: ”شەشە، مەن مىنا بالاباقشانى ۇناتىپ قالدىم“، ـ دەگەن.

بالاسىنىڭ بالاباقشاعا تۇسكەندە جالپىعا ٴتيىمدى جەكەشە بالاباقشانىڭ جاقسى ساياساتىنان يگىلىكتەنگەنى ونى ٴتىپتى قۋانتتى. ”بالام ٴۇرىمجى قالاسىنداعى 1 ـ دارەجەلى بالاباقشادا تۇردى، بالا قاراۋعا اينا 400 يۋان بەرىپ تۇردىم، اس ـ سۋ اقىسى كۇندىگىنە قاراي ەسەپتەلدى، ٴار كۇنگى ’3 ۋاق تاماق پەن 2 رەتكى قوسىمشا ازىقتا‘ تەك 15 يۋان قاجەت، ٴبىر ايدا بالاباقشاعا تولىق بارسا ارەڭ 700 نەشە يۋان عانا جۇمسالاتىن“، ـ دەيدى مي زايىپ.

رايونىمىز اۋىل ـ قىستاقتاعى مەكتەپكە دەيىنگى قوس ٴتىلدى بالاباقشالاردىڭ ”قۇرۋعا تيىستىلەرىن تۇگەل قۇرۋ“، اۋىل ـ قىستاق بالاباقشالارىنا ”كىرۋگە ٴتيىستى بالالاردى تۇگەل كىرگىزۋ“ نىساناسىن جۇزەگە اسىرۋ نەگىزىندە، ٴار دارەجەلى ۇكىمەتتىڭ بالاباقشا اشۋ جاۋاپكەرشىلىگىن ونان ارى كۇشەيتىپ، قالالارداعى جالپىعا ٴتيىمدى بالاباقشالاردىڭ قامتۋ كولەمىن كەڭەيتىپ، جالپىعا ٴتيىمدى بايلىقتى نەگىزگى تۇلعا ەتكەن بالاباقشا جۇيەسىن قۇلشىنا قالىپتاستىردى.

جالپىعا ٴتيىمدى بايلىقتاردىڭ قامتۋ مولشەرىن قالاي جوعارىلاتۋعا بولادى؟ 2019 ـ جىلى بۇراتالا موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسى 40 ميلليون يۋان قارجى دايىنداپ ۇكىمەتتىك بالاباقشادان جاڭادان ەكەۋىن قۇرىپ، تاعى ٴبىر ميلليون 290 مىڭ يۋان قوسىپ بۇراتالا قالاسىنداعى 3 حالىقتىق بالاباقشانى جالپىعا ٴتيىمدى حالىقتىق بالاباقشا ەتىپ قۇرىپ شىقتى، بۇدان 700 نەشە بالا يگىلىكتەندى. قازىرگە دەيىن اتالعان وبلىستاعى جالپىعا ٴتيىمدى بالاباقشانىڭ قامتۋ كولەمى 95%كە جەتىپ، ”بالاباقشاعا ٴتۇسۋ قيىن بولۋ، بالاباقشاعا ٴتۇسۋ قىمبات بولۋ“ ماسەلەسىن جەڭىلدەتتى.

”جالپىعا ٴتيىمدى بالاباقشا بولىپ وزگەرتىلگەن سوڭ، وقىتۋشىلاردىڭ وقىتۋدى دەن قويا زەرتتەۋ بەلسەندىلىگى اناعۇرلىم جوعارىلادى“، ـ دەيدى بۇراتالا قالاسى بەيلەي بالاباقشاسىنىڭ باستىعى لي جيرۋك، بىلتىر بۇراتالا قالاسىنىڭ وقۋ ـ اعارتۋ جۇيەسىندەگى وقىتۋشىلار جارىسىندا بۇل بالاباقشادان 3 وقىتۋشى سىيلىققا يە بولدى.

مەكتەپكە دەيىنگى تاربيەنى دامىتۋدا، قاتتى بولشەك نەگىز، وقىتۋشىلار شەشۋشى تەتىك سانالادى. 2016 ـ جىلدان 2019 ـ جىلعا دەيىن، رايونىمىز مەكتەپكە دەيىنگى تاربيە وقىتۋشىلارىنان 44 مىڭ 300 ادامدى جۇمىسقا قابىلداپ، وقىتۋشىلار قوسىنىنىڭ سانى تولىقتانىپ، قۇرىلىم ايتارلىقتاي ساپالىلاندى.

”قازىر ٴار كلاسقا 2 وقىتۋشى، ٴبىر باعۋشى تاعايىندالعان، بۇل بالالاردىڭ تۇرمىسى مەن ۇيرەنۋىنىڭ ٴار بۋىنىن قامتي الادى، بالالار بالاباقشادا وتە كوڭىلدى وتەدى“، ـ دەيدى گۇما اۋدانى گۇما قالاشىعى چجوۋ بالاباقشاسىنىڭ باستىعى پاتىگۇل ابلىكىم، وڭتۇستىك ـ سولتۇستىك شينجياڭ بالاباقشا باستىقتارىنىڭ جۇپ قۇراپ بىرگە قۇرۋى، قوس باعىتتا مىندەتكە ٴىلىنىپ قىزمەت ىستەۋى ارقىلى بۇكىل شينجياڭ كولەمىندەگى وزىق تاربيە ۇستانىمدارى مەن باسقارۋ تاسىلدەرىن ۇلاستىرۋعا، بىرگە يگىلىكتەنۋگە مۇمكىندىك جاساپ، قالا مەن اۋىلداعى وقۋ ـ اعارتۋدىڭ بىركەلكى دامۋىن پارمەندى جەبەدى.

مەكتەپكە دەيىنگى تاربيەنىڭ ساپالى، جالپىعا ٴتيىمدى بولۋىن ىلگەرىلەتۋ ٴارى مەملەكەتتىڭ تالابى، ٴارى بۇقارانىڭ تابىس سەزىمىن كۇشەيتۋدىڭ ماڭىزدى بەينەسى بولىپ تابىلادى. 2019 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن رايونىمىزدا بالاباقشالار 7416عا، بالاباقشاداعى بالالار سانى ٴبىر ميلليون 427 مىڭ 800گە جەتىپ، مەكتەپكە دەيىنگى 3 جىلدا بالاباقشاعا ٴتۇسۋدىڭ جالپى مولشەرى 97.51%كە، جالپىعا ٴتيىمدى بالاباقشالاردىڭ قامتۋ مولشەرى 89.34%كە، ۇكىمەتتىك بالاباقشالاردىڭ بالاباقشالاردا يەلەگەن سالىستىرماسى 86.33%كە جەتىپ، بۇكىل مەملەكەتتىڭ 2020 ـ جىلعا بارعاندا بۇل كورسەتكىشتەردى جەكە ـ جەكە 85%كە، 80%كە، 50%كە جەتكىزۋ نىساناسىن الدىن الا ورىنداپ، بۇكىل ەلدىڭ الدىڭعى قاتارىنان ورىن الدى.

”قارتتايعاندا كۇتىمدەلەتىن ورنى، بالالاردىڭ وقيتىن مەكتەبى بولدى“، تاپتەشتەي كەسكىندەلگەن حالىق تۇرمىسى باقتىنىڭ وسىناۋ جاڭا كارتيناسى دوڭگەلەك داۋلەتتى تۇرمىستىڭ داۋىرلىك ٴمانىن قامتىپ، قارتتار مەن بالالارعا اناعۇرلىم كوپ تابىس سەزىمىن جانە باقىت سەزىمىن سىيلاپ، وتباسىنىڭ كوڭىل تۇيىنىشەگى قارت پەن بالانىڭ اناعۇرلىم ٴتاتتى كۇلكىگە بولەنۋىنە، تۇرمىستارىنىڭ ونان ارى تاماشا بولۋىنا مۇمكىندىك جاسادى.